

SEVGİ SOYSAL
Venüslü Kadınların Serüvenleri

İletişim Yayınları 2495 • Sevgi Soysal Bütün Eserleri 11
ISBN-13: 978-975-05-2213-0
© 2017 İletişim Yayıncılık A. Ş.
1. BASKI 2017, İstanbul

EDITÖR Bahar Siber
DİZİ KAPAK TASARIMI Bülent Erkmen
KAPAK UYGULAMA Suat Aysu
KAPAK FOTOĞRAFI Funda Soysal arşivinden
UYGULAMA Hüsni Abbas
DÜZELTİ Bahri Özcan

BASKI Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064
Litros Yolu, 2. Matbaacılar Sitesi, B Blok, 6. Kat, No: 4NB 7-9-11
Topkapı, 34010, İstanbul, Tel: 212.613 38 46

CILT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 11935
Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,
Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721
Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul
Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58
e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

SEVGİ SOYSAL

Venüslü Kadınların Serüvenleri

TRT Günleri

DERLEYEN *İpek Şahbenderoğlu*

SEVGİ SOYSAL 30 Eylül 1936'da İstanbul'da doğdu. Aslen Selanikli mimar-bürokrat bir babayla Alman bir annenin, altı çocuğundan üçüncüsü olarak büyüyen Sevgi Yenen, 1952'de Ankara Kız Lisesi'ni bitirdi. Bir süre Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi'nde arkeoloji okudu. 1956 yılında şair ve çevirmen Özdemir Nutku ile evlendi, birlikte Almanya'ya gittiler. Göttingen Üniversitesi'nde arkeoloji ve tiyatro derslerini izledi (1956-57). 1958'de Türkiye'ye döndü ve Korkut adını verdikleri bir oğlu oldu. Ankara'da Alman Kültür Merkezi ve İrtibat Bürosu'nda ve Ankara Radyosu'nda çalıştı (1960-61). Bu dönemde, toplum karşısında bireyin tedirginliğini öne çıkaran "yeni gerçekçilik" akımından izler taşıyan öykü ve yazıları *Dost*, *Yelken*, *Ataç*, *Yeditepe* ve *Değişim* dergilerinde yayımlandı (1960-64). 1961'de Ankara Meydan Sahnesi'nde Haldun Dormen'in yönettiği "Zafer Madalyası" adlı oyunda tek kadın rolünü oynadı. İlk öykü kitabı *Tutkulu Perçem*, 1962 yılında yayımlandı. 1965'te "Zafer Madalyası" oyununda tanıştığı Başar Sabuncu ile evlendi. Aynı yıl TRT'de program uzmanı olarak çalışmaya başladı. 1965-69 yılları arasında *Papirüs* ve *Yeni Dergi*'de öyküleri yayımlandı. Bu arada tezini vererek arkeoloji diplomasını aldı. 1968'de tezesi Rosel'in kişiliğinden yola çıkarak, birbirine bağlı öykülerden oluşan *Tante Rosa'yı* yazdı. 1970'te kadın-erkek ilişkisi ve evlilik temasını işlediği ilk romanı *Yürümek*'le TRT Sanat Ödülleri Yarışması Başarı Ödülü'nü kazandı.

12 Mart, Sevgi Soysal'ın hayatı ve yazarlığı üzerinde derin izler bırakan bir dönem oldu. *Yürümek*, müstehcenlik gerekçesiyle toplatıldı ve Sevgi Soysal, kısa bir tutukluluk sürecinin ardından TRT'den ayrılmak zorunda kaldı. Anayasa Profesörü Mümtaz Soysal'la, Soysal'ın komünizm propagandası yaptığı gerekçesiyle tutuklu kaldığı Mamak Cezaevi'nde evlendi. Siyasal nedenlerle tekrar tutuklandı ve sekiz ay Yıldırım Bölge'de, iki buçuk ay da sürgüne gönderildiği Adana'da kaldı. Cezaevinde yazdığı *Yenişehir'de Bir Ögle Vakti* adlı romanıyla 1974 yılında Orhan Kemal Roman Armağanı'nı kazandı. Kızları Defne Aralık 1973'te, Funda ise Mart 1975'te doğdu. Adana'da sürgünde bulunan bir kadının başından geçen olaylar etrafında 12 Mart'ı eleştirdiği romanı *Şafak*, 1975'te yayımlandı. Bu dönemde Anka Haber Ajansı ve İşçi Kültür Derneği'nin kuruluşunda rol aldı. *Politika* gazetesinde tefrika edilen cezaevi anıları *Yıldırım Bölge Kadınlar Koğuşu* başlığıyla kitaplaştırıldı (1976).

Yakalandığı kanser hastalığı nedeniyle 1975 sonbaharında bir göğsü alındı. Hastalık izlenimlerini ve 12 Mart sonrası değişimi anlatan öykülerini topladığı *Barış Adlı Çocuk*, 1976'da yayımlandı. Eylül 1976'da bir ameliyat daha geçirdi ve tedavi için eşiyile birlikte Londra'ya gitti. Üzerinde çalıştığı son romanı *Hoş Geldin Ölüm*'ü tamamlayamadan, 22 Kasım 1976'da İstanbul'da öldü. *Politika* gazetesine yazdığı yazılar *Bakmak* (1977) adlı kitapta toplandı.

Sevgi Soysal'ın kırk yıllık bu kısa yaşamından geriye kalan eserlerinin yeniden yayımlanması, 12 Mart dönemine hapsedilemeyecek yazarlığına hak ettiği değeri vermek olacaktır.

İPEK ŞAHBENDEROĞLU 1984 yılında İstanbul'da doğdu. Kartal Burak Bora Anadolu Lisesi'nden 2002 yılında mezun oldu. Lisans eğitimini, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde 2006 yılında; yüksek lisans eğitimini ise aynı üniversitenin Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yeni Türk Edebiyatı Ana Bilim Dalı'nda "Halid Ziya Uşaklıgil'in Edebî Tenkitleri" başlıklı yüksek lisans tezi ile 2010 yılında tamamladı. *Dil ve Edebiyat*, *Eşik Cini*, *Hürriyet Gösteri*, *Varlık* gibi sanat ve edebiyat dergilerinde Türk edebiyatı üzerine çeşitli yazı ve çalışmaları yayımlandı. Halen Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Yeni Türk Edebiyatı Ana Bilim Dalı'nda, doktora eğitimine devam etmektedir.

İçindekiler

Sunuş · FUNDA SOYSAL - İPEK ŞAHBENDERÖĞLU 7

Önsöz · FÜSUN DEMİREL 27

VENÜSLÜ KADINLARIN SERÜVENLERİ 31

RADYO OYUNLARI 109

Bayram Sabahı 111 · *Bayram Ziyaretine Giderken* 123
Bayram Ziyareti 133 · *Bayram Biterken* 147 · *Curcuna* 159

RADYO PROGRAMCILIĐI ÜZERİNE 173

Eđitici Radyo Üstüne Konuşmalar I 175 · *Eđitici Radyo Üstüne Konuşmalar II* 187 · *Eđitici Radyo Üstüne Konuşmalar III* 195 · *Eđitici Radyo Üstüne Konuşmalar IV* 205 · *Radyo ve Televizyon Yayınları Yapımcılarının Amaçları ve Uymaları Gereken İlkeler* 215 · *Beş Telefon Dinleyicisi Arasında* 227

BİR ROMANIN HATIRATI: YÜRÜMEK 231

KİTAPTA YER ALAN METİNLERİN KÜNYE BİLGİLERİ 241

EKLER 243

Venüslü Kadınların Serüvenleri

Kişiler:

KADIN

ERKEK

Yaşlı Bilge

Bilge Kadın

1. Erkek

2. Erkek

3. Erkek

1. Kadın

2. Kadın

3. Kadın

4. Kadın

5. Kadın

Sahne yarı perdeyle kapalıdır. Sahnenin sol köşesinden, bir erkek bir halatın ucunu tutarak ara perdenin önüne çıkar. Halatı rahatlıkla çekmektedir. Halatın öbür ucu bir KADIN'ın başına geçmiştir. ERKEK önde kadın arkada, sağdan çıkarlar. Ara perde açılır. Sofitadan bir tabela iner, üzerinde “Venüs'te Sayım” yazar.

Tablo I - Venüs'te Sayım

(Sahnenin solunda kadınlar. Sağında erkekler. Günlük giysiler. Kadınlar, yuvarlak bağdaş kurmuş birlikte yün örerler. Erkekler güreşirler. Yaşlı Bilge yüksekte bir yerde oturur. Uygun görülen bir yerde de Venüslülerin kutsal ananelerinin timsali olan Kaya Anıtı bulunur. Anıtın üzerinde hiyeroglif benzer bir yazı vardır. Yaşlı bilge perde açılır açılmaz konuşmak istese de güreşen erkekler ve örgü örüp konuşan kadınlar duymazlar. Sonra “Susun! Bilge konuşacak susun!” sesleri arasında susarlar.)

- Yaşlı Bilge : Venüslüler. Bugün kutsal bir gün. Üç yüz yıllık bir aradan sonra Venüs Dünya'nın tutulduğunu gördü. Bundan üç yüz yıl önce, bir mayıs gecesi birden soğuk oldu. Venüslü kadınlar kışlıklarını çoktan kaldırmışlardı. Sıcak sineklerle gelmiş, beşiklere cibinlikler gerilmişti. Önce çocuklar üşüdü, sonra analar babalar. Ilık bahar havasına açtıkları pencerelerini kapamaya koştular. Gördüler ki o en parlak yıldız Dünya, gördüler ki ansızın gelen soğukla donmuş. Dünya o mayıs gecesi bir süre soldu. Ve üç yüz asır öncesinin bilgeleri “Dünya tutuldu” dediler. Bundan üç yüz asır önce, Dünya tutulduğunda 10.000 Venüslü vardı.
1. Erkek : Şimdi kaç Venüslü var?
2. Erkek : 20.000
3. Erkek : 30.000
1. Erkek : 40.000
2. Erkek : 10.000

1. Erkek : 10.000 olur mu?
3. Erkek : Olur mu canım?
1. Erkek : Üç yüz yıldır hiç çoğalmadık mı?
2. Erkek : Çoğalmamışız.
1. Erkek : O kadar çocuk doğdu.
2. Erkek : Bir o kadar da savaş oldu.
3. Erkek : 55.000 doğum olduysa...
2. Erkek : Kalırsa geriye 25.000. 10.000 de eskiden.
3. Erkek : Marslılarla savaşta çok adam öldü.
1. 2. ve 3. Erkek : 10.000... 20.000... 30.000... Üç eksik beş fazla...
(Sesler karışır.)
Yaşlı Bilge : Susun! Dünya tutulduğundan bu yana üç yüz yıl sayılmadık.
1. Erkek : Ya o zamanlar?
2. Erkek : Üç yüz yıl önce?
Yaşlı Bilge : Venüslü bilgiler dünyanın soğuduğu gecenin ardından bütün Venüslüleri saymışlar.
1. Erkek : Ölen olmuş mu diye...
2. Erkek : Ya da doğan...
Yaşlı Bilge : Ve tastamam 10.000 Venüslü olduklarını görmüşler.
3. Erkek : Şimdi kaç kişiyiz?
1. Erkek : Söyledik ya 30.000.
2. Erkek : Nereden bildin?
1. Erkek : Doğanları biliyoruz.
3. Erkek : Ya ölenler?
1. 2. 3. Erkek : O bilmez... Ben bilirim. Kaç... Hadi canım? (Konuşmalar karışır.)
Yaşlı Bilge : Susun. Sayım yapacağız.
Sesler : Sayalım. Bir... İki... (karışır.)

- Yaşlı Bilge : Susun! Hep birlikte olmaz. Ben sayacağım. (*Sessizlik.*)
Başlıyorum.
(1. Erkek'e.) Önce sen evinde barınanları say!
1. Erkek : Ben, karım, oğlum.
Yaşlı Bilge : Etti iki. Sen?
2. Erkek : Ben... karım...
Yaşlı Bilge : Etti biir.
3. Erkek : Ben, karım, oğlum, gelinim... (*Şimdiye kadar ilgisizce örgülerini ören kadınlar ilgilenmeye başlamışlardır.*)
- Yaşlı Bilge : İkii...
1. Erkek : Ben, karım, kızım, babam...
Yaşlı Bilge : İkii...
2. Erkek : Ben, anam...
Yaşlı Bilge : Biir.
Kadınlar : Bizleri saymıyor.
Erkekler : Saymıyor...
İhtiyar : Sen?
3. Erkek : Ben, karım, kızım, kaynanam.
Yaşlı Bilge : Biir.
Kadınlar : Bizleri saymıyor.
ERKEK : Saymaz ya.
KADIN : Niçin saymıyor?
ERKEK : Saymaz saymaz.
Yaşlı Bilge : Sen?
ERKEK : Ben, oğlum, babam.
Yaşlı Bilge : Üç.
KADIN : Sen niçin karımı falan saymıyorsun?
ERKEK : Yaşlı Bilge saymıyor. Ben niye sayayım.
KADIN : Bizleri de saysana ihtiyar.
Yaşlı Bilge : Olmaz.

KADIN : Ne olmaz?
ERKEK : Kadınlar sayılmaz.
KADIN : Niçin sayılmaz?
ERKEK : Çünkü olmaz.
Kadınlar : Niçin olmaz. Niye, niçin?
Yaşlı Bilge : Olmaz!
KADIN : Ne olmaz?
ERKEK : Kadınlar sayılmaz.
KADIN : Niçin sayılmaz.
ERKEK : Çünkü olmaz.
Kadınlar : Niçin olmaz? Niye, niçin?
(*Ortada kümeleşip çatışmaya başlarlar.
İhtiyar bağıırır.*)
Yaşlı Bilge : Susun! (*Erkeklerle.*) Anıtı getirin!
(*Erkekler bir koşu anıtı getirip ortaya
dikerler.*) İşte?
Kadınlar : İşte ne?
Yaşlı Bilge : İşte kadınların sayılmayacağını ispatlayan
belge.
Sesler : Neymiş? Neymiş? Neymiş?
1. Erkek : Belge.
2. Kadın : Ne belgesi?
3. Erkek : Sayılmama belgesi.
1. Kadın : Ayol taş o.
Kadınlar : Taş o. Taşa bakın taşaa...
ERKEK : İşte sayılmama belgesi bu.
Yaşlı Bilge : Venüslüler... Bu anıt...
ERKEK : Sayılmama belge taş anıtı...
Yaşlı Bilge : Susun! Atalarımız bu anıtta diyorlar ki...
Ve bir mayıs gecesi açan bahar çiçekleri
donda.
Ve aşklar dondu ve nefretler dondu.

Ve bilgiler donan dünyaya bakıp
Dünya tutuldu dediler.
Yine parlayınca dünya.
Yine çözümlünce nefretler.
Yine çözümlünce sevgiler.
Venüslüler yaşadıklarına sevindiler.
Ne kadar çok olduklarını, ne kadar?
Bilmek istediler.
Yaşlı Bilge dedi:
Varn.
Dedi: Orta yerde ayrılın.
Dedi: Kadınlar bu yana, erkek bu yana,
Erkekleri bir bir saydıktan sonra,
Dedi: 10.000 Venüslüyüz.
(*Topluluk bir süre kaynaşır.*)

1. Kadın : Ne demiş?
Kadınlar : Ne demiş? Ne demiş?
ERKEK : 10.000 erkek olduğuna göre yuvarlak
hesap 10.000 Venüslü var demektir,
demiş.
Kadınlar : Peki, kadınlar nereliymiş?
2. Kadın : Marslı mı?
ERKEK : Nereliyse nereli? Herhalde Venüslü değil.
KADIN : Bu da ne demek oluyor?
ERKEK : 10.000 Venüslü demek, 10.000 erkek
Venüslü demektir.
KADIN : Kim demiş?
Kadınlar : Kim demiş? Kim demiş?
ERKEK : Kadınların sayılmama belge anıt yazıtını
yazan Yaşlı Bilge demiş.
Kadınlar : Yaaaaaa.
KADIN : Öyle demişse halt etmiş.
Yaşlı Bilge : Susunn!

1. Erkek : Bırakın Yaşlı Bilge'yi okusun.
Yaşlı Bilge : (Okur.) Çünkü kadınlar kutsal dağın kutsal taşı kutsal bayramlarda taşımamışlardı. Çünkü ne Mars'la ne de Satürn'le yüzyıllar boyu süren savaşlara katılmamışlardı. Ve iyiyi kötüden ayırt etmeyi ve başbuğ seçmeyi ve haykırmayı ve sevişmeyi, öldürmeyi, yaşatmayı, yapmayı ve yıkmayı ve doğurdukları çocuklara ad koymayı erkeklere bırakmışlardı.
- KADIN : Çocukları doğurduk ya.
Yaşlı Bilge : Doğurdukları çocuklara ad koymayı erkeklere bırakmışlardı.
(Topluluk kaynaşır.)
1. Erkek : Ne ad koymuşlar.
2. Erkek : Ne de savaşmışlar.
ERKEK : Ne sevişmişler.
1. Erkek : Ne avlanmışlar.
2. Erkek : Ne de kutsal taşı taşımışlar.
Erkekler : Yapmamışlar, etmemişler, memişler, mamışlar.
- KADIN : Yapmamışlar, etmemişler demek kolay, yaptırдың mı bakalım?
ERKEK : Siz yapmaya kalktınız mı?
(Sessizlik.)
(Erkekler bilek güreştirmeye başlarlar.)
- Erkekler : Yapmamışlar, etmemişler, mamışlar, memişler.
1. Kadın : Biz yine de...
2. Kadın : Sayılmak istiyoruz.
(Bilek güreşi durur.)
- ERKEK : Olmaz!

1. Erkek : Asla!
2. Erkek : Kadınların sayılması da ne demek!
3. Erkek : Bu kadarı da fazla.
1. Kadın : Biz yine de...
2. Kadın : Sayılmak istiyoruz.
1. Erkek : (*Üstlerine yürür.*) Susun!
2. Erkek : Susturun!
3. Erkek : Tepeleyin.
1. Erkek : Bu kadınları kim kışkırtıyor?
KADIN : (*Elindeki örtüyü yere atar, çiğner.*) Ben.
Var mı diyeceğiniz.
ERKEK : (*Pazusunu şişirir.*) Sen çok konuşma.
KADIN : Niçin konuşmayacakmışım?
ERKEK : Çünkü kadınlar susar.
KADIN : Niçin susar?
ERKEK : Çünkü kadınlar sayılmaz.
3. Kadın : (*Örgüsünü yere atar, çiğner.*) Biz yine de...
2. Kadın : (*Örgüsünü yere atar, çiğner.*) Sayılmak istiyoruz.
1. Erkek : Olmaz.
2. Erkek : Asla.
3. Erkek : Kaaaattttttttiiiiiiyen!
ERKEK : Erkeklik öldü mü?
KADIN : Kadınların sayılmamasıyla erkekliğin ne ilgisi var?
ERKEK : Var.
KADIN : Yok.
ERKEK : Var.
KADIN : Yok.
(*Sessizlik.*) (*Ters ters bakışlırlar.*)
ERKEK : Sus.
KADIN : Niçin susacakmışım?